



# ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 czerwca 2016 r.

Pozycja 416

## POSTANOWIENIE

z dnia 9 czerwca 2016 r.

Sygn. akt Ts 166/15

### Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – sprawozdawca

Stanisław Rymar

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 2 lutego 2016 r. odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej A.W.,

p o s t a n a w i a:

**nie uwzględnić zażalenia.**

### UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 kwietnia 2015 r. (data nadania) A.W. (dalej: skarżąca) kwestionuje zgodność art. 58 pkt 12 lit. b ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz.U.2015.615, ze zm.; dalej: prawo o advokaturze) w zw. z art. 231 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U.88.553, ze zm.; dalej: kk) z art. 65 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona na podstawie następującego stanu faktycznego. Pismem z listopada 2014 r. skarżąca złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 231 § 2 kk przez Naczelną Radę Adwokacką (dalej: NRA) polegającego na przekroczeniu uprawnień przez podjęcie uchwały nr 55/2012 z dnia 19 listopada 2011 r. w sprawie „Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej”. Postanowieniem z listopada 2014 r. asesor Prokuratury Rejonowej w W. odmówił wszczęcia śledztwa ze względu na brak realizacji znamion zarzucanego NRA typu czynu zabronionego. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano, że wydawanie regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej mieści się w wyznaczonych w ustawie kompetencjach NRA, dlatego nie można uznać, że wydanie tego aktu nastąpiło z przekroczeniem przyznanych jej uprawnień. Po rozpatrzeniu zażalenia złożonego na powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z lutego 2015 r. utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy.

Z wydaniem wskazanych rozstrzygnięć skarżąca łączy naruszenie prawa określonego w art. 65 ust. 1 Konstytucji statuującym wolność wyboru i wykonywania zawodu. W uzasadnieniu wniesionej skargi skarżąca utrzymywała, że samorząd adwokacki nie jest – w świetle art. 93 ust. 1 Konstytucji – upoważniony przez ustrojodawcę do uchwalania aktów o charakterze wewnętrznym, w tym do uchwalania regulaminów odbywania aplikacji. Aby potwierdzić swoją tezę, odwoływała się szeroko do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i do

wypowiedzi przedstawicieli doktryny w tym zakresie. Na tej podstawie sformułowała zarzut, zgodnie z którym NRA, uchwalając na podstawie art. 58 pkt 12 lit. b zaskarżonej ustawy „Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej”, przekroczyła swoje kompetencje. Zdaniem skarżącej ustrojodawca nie upoważnił też NRA do wprowadzania ograniczeń w dostępie do zawodu adwokata w postaci ustanowienia obowiązku zaliczenia kolokwium wewnętrznych. Ponadto w jej ocenie pobieranie dodatkowych opłat przez NRA w związku z niezaliczeniem kolokwium wyczerpuje znamię „działania na szkodę” interesu aplikantów, podjętego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. W konkluzji skarżąca stwierdziła, że uchwalenie przez NRA „Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej” jest przestępstwem określonym w art. 231 § 2 kk.

Postanowieniem z 2 lutego 2016 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze dalszego biegu. W uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że rozstrzygnięcie, z którego wydanym skarżąca wiąże naruszenie przysługujących jej praw, dotyczyło odpowiedzialności karnej członków NRA, nie rozstrzygało ono natomiast o przysługującym jej prawie wynikającym z art. 65 Konstytucji, którego ochrony chciała ona dochodzić w trybie wniesionej skargi konstytucyjnej. Także uznanie za niekonstytucyjny zaskarżonego przepisu prawa o adwokaturze nie miałoby, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, wpływu na treść wydanego – po wznowieniu postępowania – rozstrzygnięcia. W momencie popełnienia przez członków NRA zarzucanego im czynu przepis ten bowiem obowiązywał, zatem nie można uznać, że działali oni z przekroczeniem swoich uprawnień, a więc, że ich postępowanie wyczerpało znamiona typu czynu, o którym mowa w art. 231 kk.

We wniesionym zażaleniu na to postanowienie skarżąca ponownie dowodzi, że po wejściu w życie Konstytucji z 1997 r. NRA nie posiada kompetencji do tworzenia aktów prawa wewnętrznie obowiązującego. Jej zdaniem NRA nie działała w związku z tym na podstawie i w granicach prawa, tworząc „Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej”, który niejako wymusza dodatkowe opłaty za aplikację. Nie można zgodzić się także – w jej ocenie – z tezą, że ustawodawca upoważnił w ustawie NRA do przedłużania okresu trwania aplikacji i pobierania za to stosownych opłat, skoro w art. 76 ust. 1 prawa o adwokaturze określił, że aplikacja adwokacka trwa 3 lata.

W przekonaniu skarżącej w sytuacji, w której funkcjonariusz publiczny uznałby za obowiązujące normy zawarte w ustawie zwykłej, niezgodne z Konstytucją RP, to jego postępowanie byłoby odstępstwem od wzorca praworządności. Wskazuje w związku z tym, że NRA „stanowiąc samoistne akty, naruszyła zarówno Konstytucję RP, ustawę – Prawo o adwokaturze, jak również (...) Kodeks karny (...), tj. art. 231 § 2 k.k.” W dalszej części zażalenia skarżąca stwierdza, że skoro ograniczenia wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy, pozbawione są oparcia w art. 31 ust. 3 Konstytucji – co szerzej omawia – to ich wprowadzenie w regulaminie odbywania aplikacji stanowi naruszenie art. 65 ust. 1 Konstytucji.

*In fine* złożonego zażalenia skarżąca zwraca uwagę, że ustrojodawca przyznał Trybunałowi Konstytucyjnemu kompetencje do orzekania w sprawach zgodności ustaw z Konstytucją, a zatem zasadne jest wniesienie na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji skargi konstytucyjnej w wypadku naruszenia jej konstytucyjnych wolności (art. 31 ust. 3 w zw. z art. 65 ust. 1 Konstytucji).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK) z 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK w sprawach wszczętych

i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK, dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

Zgodnie z art. 36 ust. 4 w zw. z art. 49 ustawy o TK z 1997 r. skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w zw. z art. 36 ust. 6 i 7 oraz w zw. z art. 49 ustawy o TK z 1997 r.). Trybunał Konstytucyjny bada w szczególności, czy w zaskarżonym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznawania zażalenia Trybunał analizuje przede wszystkim te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

We wniesionym zażaleniu skarżąca nie odniosła się do przedstawionych w zaskarżonym postanowieniu ustaleń Trybunału Konstytucyjnego uzasadniających stwierdzenie, że wniesiona skarga konstytucyjna nie spełnia przewidzianych prawem przesłanek. Ograniczyła się ona do wykazania, że NRA nie może uchylać aktów prawa wewnętrznie obowiązującego, jak też do uzasadnienia tezy, że uchwalenie takiego aktu przez NRA spowodowało naruszenie przysługującego jej konstytucyjnego prawa, o którym mowa w art. 65 ust. 1 Konstytucji. *In fine* zażalenia zaś wyrażona została przez skarżącego teza, zgodnie z którą Trybunał ma *de facto* obowiązek orzekania o zgodności ustaw z Konstytucją w sytuacji, w której doszło do naruszenia jej konstytucyjnych wolności.

Ustosunkowując się do tej ostatniej tezy, należy ponownie wskazać, że skarga konstytucyjna przysługuje nie w każdym przypadku, w którym przepis prawa narusza konstytucyjne prawa lub wolności obywatela, ale tylko w takim, w którym to naruszenie jest wynikiem wydania rozstrzygnięcia przez sąd lub organ administracji publicznej na podstawie takiego przepisu. Ta wynikająca wprost z art. 79 ust. 1 Konstytucji przesłanka oznacza konieczność nie tylko uprawdopodobnienia, że doszło do naruszenia konstytucyjnego prawa podmiotowego lub konstytucyjnej wolności przysługujących skarżącemu przez zakwestionowane normy, ale także wykazania, że nastąpiło to na skutek wydania rozstrzygnięcia na podstawie takich przepisów.

Skarżąca wiąże naruszenie przysługujących jej praw z postanowieniem o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie popełnienia przez członków NRA przestępstwa opisanego w art. 231 § 2 kk. Odmowa ta była uzasadniana faktem, że przepis prawa o adwokaturze (zaskarżony później we wniesionej skardze konstytucyjnej) przewidywał dla NRA kompetencje do uchwalania regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej, a skoro tak, to NRA – uchwalając ten akt – nie mogła działać z przekroczeniem uprawnień. Postanowienie to dotyczyło przy tym odpowiedzialności karnej członków NRA. Skarżąca nie wyjaśniła – ani we wniesionej skardze konstytucyjnej, ani w zażaleniu na postanowienie o odmowie nadania jej dalszego biegu – w jaki sposób jego wydanie naruszyło jej prawo, o którym mowa w art. 65 ust. 1 Konstytucji. W złożonym zażaleniu naruszenie to wyraźnie łączy ona z wydaniem przez NRA regulaminu, a nie z podjęciem wskazanego w skardze jako ostateczne orzeczenia. Tym samym skarżąca nie wykazała, że została spełniona konstytucyjna przesłanka dopuszczalności skargi konstytucyjnej.

Trybunał Konstytucyjny w zaskarżonym postanowieniu nie badał pod względem merytorycznym podniesionych w skardze zarzutów dotyczących możliwości stanowienia przez NRA aktów prawa wewnętrznie obowiązującego oraz ich relacji do ustaw i Konstytucji. Bezpodstawny jest zatem wyrażony w *petitum* zażalenia zarzut, jakoby w tym postanowieniu do-

konał on błędnej wykładni prawa polegającej na „mylnym rozumieniu, iż samoistne akty adwokackiego samorządu zawodowego mogą doprecyzować Ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze”.

Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny uznał za w pełni uzasadnione postanowienie z 2 lutego 2016 r. o odmowie nadania dalszego biegu analizowanej skardze konstytucyjnej i nie uwzględnił zażalenia złożonego na to postanowienie.